

AKDENİZ BÖLGESİNDEKİ DEVLET ÜNİVERSİTELERİNİN ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ BOYUTLU İNCELENMESİ*

THE ANALYSIS OF THE STATE UNIVERSITIES IN MEDITERRANEAN REGION WITHIN THE FRAMEWORK OF ANALYTIC HIERARCHY PROCESS

Yekta HALICI**, Orhan ADIGÜZEL***

ÖZ: Ülkelerin ekonomik seviyelerinin yükselmesinde, kültürel ve sosyal alanlarının gelişmesinde, bütünlüklerinin korunmasında eğitim düzeyinin rolü büyüktür. Bu çalışmada ülkemizin Akdeniz bölgesinde bulunan sekiz devlet üniversitesi alanlarında uzman kişilerin belirlediği kriterlere göre “Analitik Hiyerarşi” yöntemiyle incelemeye alınmıştır. Bireylerin hayatlarını etkileyen üniversite tercihi kararları önem arz ettiği için problemin kökeni olan karar teorisi birinci bölümde anlatılmıştır. İkinci bölümde ise problemin çözümüne ulaşmak için kullanılan “Analitik Hiyerarşi” yöntemi kapsamlı olarak ele alınmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise üniversite kavramına değinilmiş, ülkemizde üniversitelerin tarihsel gelişimi ele alınmış ve tercihlerde büyük etkisi olan üniversite imkânları verilmiştir. Son olarak dördüncü bölümde ise “Analitik Hiyerarşi” yöntemiyle Akdeniz bölgesi devlet üniversiteleri üzerine bir uygulama örneğine yer verilmiştir. Çalışma sonucunda ise üniversitelerin farklı kriterlere göre ideallikleri sıralanmıştır. Böylelikle hem öğrenciler için yol gösterici sonuçlara ulaşılmış hem de üniversiteler ve yerel yönetimler için bir takım tavsiyelere yer verilmiştir.

Anahtar sözcükler: analitik hiyerarşi yöntemi, çok kriterli karar verme, üniversite, Akdeniz bölgesi devlet üniversiteleri

ABSTRACT: The level of education plays a very crucial role in the increase of the economic development of the countries, in the development of cultural and social aspects, and the preservation of the integrity. In this study, the eight state universities in Mediterranean Region were analyzed in our country depending upon the criteria determined by experts. As the decisions of the individuals while they are choosing universities which leave impact on their lives are so important, in the first chapter, the theory of decision which is the source of the problem is laid an emphasis. In the second chapter, the Analytic Hierarchy Process used to come to a resolution of a particular problem was focused elaborately. In Chapter three, the concept of university as well as the historical background and the opportunities that direct the selection of the universities were mentioned. Lastly, in chapter four, the case study on state universities in the Mediterranean region through Analytic Hierarchy Process was given. As the result of the study, the ideality of the universities has been ordered in line with different criteria. For this reason, we have both reached directive results for students and given a number of recommendations for universities and local governments.

Keywords: analytic hierarchy process, multiple criteria decision making, university, the state universities in Mediterranean region.

1. GİRİŞ

Bireyin hayatını dengeli bir şekilde devam ettirebilmesi ve içinde yaşadığı topluma sağlıklı bir şekilde uyum sağlayıp, yapıcı bir üye olarak katkıda bulunabilmesi için gerekli davranış örüntüleriyle donanmış olması şarttır. Birey ve toplum açısından büyük önem arz eden bu durum, ancak eğitim kanalıyla sağlanabilir. Bu yönde verilen çabalar insanlık tarihi kadar eskidir ve günümüzde de devam etmektedir (Özkan, 2006, s. 35).

Bölgesel kalkınmanın temel dinamiği olarak kabul edilen çoğu üniversite, öğrencilerine birçok alanda imkânlar sunmaktadır. Artık üniversitelerin tek amacı nitelikli eğitim sunmak değildir. Nitelikli eğitimin yanında sosyal ve kültürel birçok alanda öğrenciyi memnun etmektir. Her açıdan mutlu olan öğrenciler ise motivasyonlarını yükselterek kendilerini hem eğitim hem de sosyal alanlarda daha iyi geliştirebilirler.

*Bu makale Doç. Dr. Orhan ADIGÜZEL’in danışmanlığında Öğr. Gör. Yekta HALICI’nın Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırladığı, makale ile aynı başlıklı tezden üretilmiştir.

**Öğretim Görevlisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Yaşam Boyu Eğitim Merkezi, Isparta – Türkiye, yektahalici@sdu.edu.tr

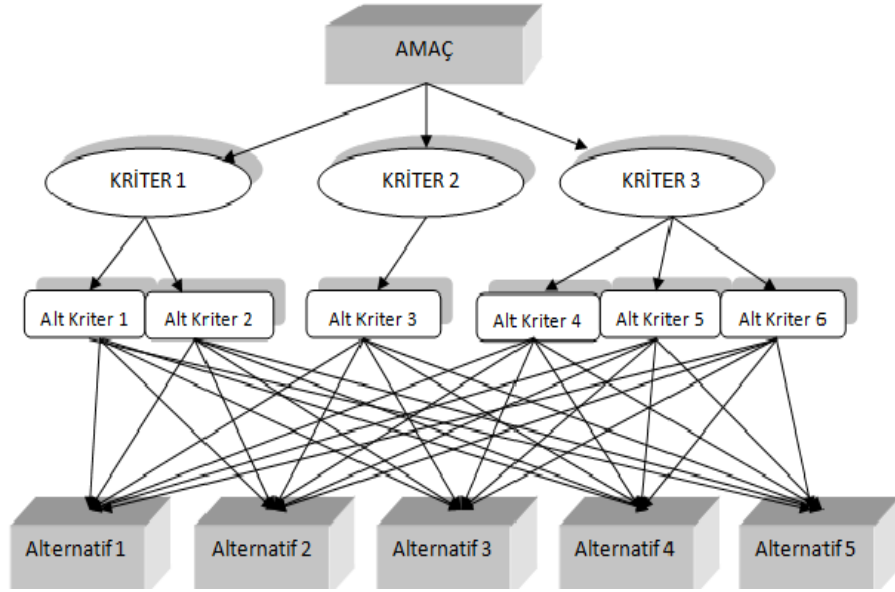
***Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İ.İ.B.F., Isparta- Türkiye, orhanadiguzel@sdu.edu.tr

2. ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ

İnsanoğlu yaşamı boyunca istekli olsun olmasın bir takım kararlar almak zorundadır. Alınan kararlar insanoğlunun yol ayrımındaki seçeneğini belirlemekte ve hayat çizgisini hiç ummadığı şekilde değiştirebilmektedir. Hayati önem taşıyan bu kararlar çoğu zaman insanoğlunun yargılarına göre değişiklik gösterebilmektedir. Farklı bireylerin aynı karar probleminde ait kriterleri, bu kriterlerin önem dereceleri ve seçenekleri değişiklik gösterebilmektedir (Adıgüzel, 2009, s. 244). Böyle durumlarda görüş farklılıklarını değerlendirebilen ve herkesi tatmin edebilecek ortak bir karara ihtiyaç vardır. Thomas L. Saaty tarafından 1977 yılında geliştirilen ve insan yargılarının da kullanıldığı bir metot olan Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) bu tür karar problemlerinde çözüm alternatifi olabilir (Yetim, 2004, s. 139).

Analitik Hiyerarşi Süreci (Prosesi; AHP); karmaşık ve sistematik bir durumu temel parçalarına ayırmak; bu parçaları ya da değişkenleri bir hiyerarşik düzen içerisine yerleştirmek, her bir değişken için yapılan bağlantılı subjektif değerlendirmeleri sayısal değerlere dönüştürmek, subjektif değerlendirmelere bağlı değişkenlerden hangilerinin söz konusu durumun sonuçlarını etkileyeceğini ve en yüksek önceliğe sahip olduğunu belirleyebilmek amacıyla inceleme görevini içeren bir karar verme yöntemidir (Saaty, 2001, s. 5).

Karar verme problemini tanımlama veya ayrıştırma olarak tanımlanan hiyerarşik yapının oluşturulması AHP'nin ilk adımı olarak kabul edilir. Problemin çözümünde amaca yönelik kriterler belirlenir. (Ömürbek ve Şimşek, 2012, s. 118).

Şekil 1. 1: Genel Hiyerarşi Yapısı (Alford, 2004, s. 6.)

AHP'nin uygulanmasında diğer bir aşama hiyerarşide yer alan iki öge arasındaki ilişkilerin sayısal olarak temsil edilmesini sağlayan karşılaştırmanın veya değerlendirmenin yapılmasıdır. Her bir değerlendirme bir üst düzeydeki kritere bağlı olarak iki öge arasında gerçekleşir. Değerlendirme iki öğeden hangisinin önemli olduğunu ortaya koyar ve önem derecesini yansıtır (Saat, 2000, s. 155).

Tablo 1: İkili Karşılaştırmada Kullanılan 1-9 Skalası

DERECELER	TANIM	
1	Eşit Derecede Önemli	
3	Orta Derecede Önemli	
5	Kuvvetli Derecede Önemli	
7	Çok Kuvvetli Derecede Önemli	
9	Mutlak Derecede Önemli	
2, 4, 6, 8	Ara Değerler	

(Saaty, 2008, s. 257).

Saaty (2004), AHP'nin kullanılması sırasında doğrudan doğruya ilgili kişiler ile yüze anket yapıp onların ikili karşılaştırmalara ait fikirlerine başvurulmasını önermektedir (Hacıköylü, 2006, s. 25).

Aşağıda $i=1$ 'den n 'e kadar kriterler sıralanarak satırlarda, $j=1$ 'den n 'e kadar olan kriterlerde sütunlarda sıralanarak karşılaştırma matrisi oluşturulur. Matriste i . kriterin j . kriterden ne kadar önemli olduğu w_i/w_j terimi ile ortaya çıkar (Saaty, 2004, s. 10).

Tablo 2: Kriterler Karşılaştırma Matrisi

	Kriter-1	Kriter-2	Kriter-...	Kriter-n
Kriter-1	w_1/w_1	w_1/w_2	w_1/w_n
Kriter-2	w_2/w_1	w_2/w_2	w_2/w_n
Kriter-...
Kriter-n	w_n/w_1	w_n/w_2	w_n/w_n

(Saaty, 2004, s. 10).

Karşılaştırmalar, karşılaştırma matrisinin tüm değerleri 1 olan köşegeninin üstünde kalan değerler için yapılır. Köşegenin altında kalan değerler için ise doğal olarak (2.1)nolu formülü kullanmak yeterli olur (Galo, 2008, s. 126).

$$a_{ji} = \frac{1}{a_{ij}} \quad (2.1)$$

Sentez aşamasında ise ikili karşılaştırmalar matrisine bağlı olarak her kriterin önem ya da öncelik düzeyleri belirlenir. Kriterlerin hedefe ulaşmadaki etkisine göre her kriterin öncelikleri hesaplanır. AHP'de, ikili karşılaştırmalar matrisinden hareketle her bir kriter için öncelik değeri bulunmakta ve tüm kriterler için öncelikler vektörü (w) bulunmaktadır. “ w ” hesaplamalarında ele alınan karşılaştırmalar için bazı tutarsızlıklar meydana gelebilmektedir. Uygulamada tam bir tutarlılığa ulaşmanın imkânsız olmasından dolayı problemin tutarlılık düzeyinin saptanması gerekir (Özdemir ve Özveri, 2004, s. 140).

Literatür incelendiğinde en sık kullanılan yöntemin “iyi yöntem” olduğu söylenebilir. Bu işlemde ilkönce aşağıda gösterildiği gibi, her bir matris sütunun toplamının bütün sütun elemanlarının değerlerine bölünmesiyle elde edilir (Adıgüzel, 2009, s. 245-246). Sütun vektörü formül (2.2)'de ve sütun vektörünün bileşenlerinin elde edilmesini gösteren formül (2.3)'de verilmiştir.

$$B = \begin{pmatrix} b_{11} \\ b_{21} \\ \vdots \\ \vdots \\ \vdots \\ b_{n1} \end{pmatrix} \quad (2.2)$$

$$b_{ij} = \frac{a_{ij}}{\sum_{i=1}^n a_{ij}} \quad (2.3)$$

Yukarıdaki adımlar her bir faktör için tekrarlandığında n faktör sayısı kadar B sütun vektörü elde edilir. n adet sütun vektörü, matris şekline bir araya getirildiğinde formül (2.4)'de verilen $n \times n$ boyutlu C matrisi ortaya çıkar. Daha sonra her bir satır değerleri toplanır ve matris boyutuna bölünerek her bir kriter için yüzde önem ağırlıkları (W_i) belirlenir. Yapılacak işlemler aşağıda gösterilmiştir.

$$C = \begin{pmatrix} b_{11} & b_{12} & \dots & b_{1n} \\ b_{21} & b_{22} & \dots & b_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ b_{n1} & b_{n2} & \dots & b_{nn} \end{pmatrix} \quad (2.4)$$

$$W_i = \frac{\sum_{j=1}^n c_{ij}}{n} \quad (2.5)$$

Yukarıdaki hesaplamalardan sonra karar kriterlerinin, kriter ağırlık puanları ve her bir karar kriterlerine göre karar seçeneklerinin kriter puanları matrisi ile birlikte K karar matrisi elde edilir. En sonunda da karar matrisi W sütun vektörü ile çarpılması sonucu karar noktalarındaki ağırlıkların yüzde dağılımı elde edilir. Artık genel puanı büyük olandan başlamak üzere alternatiflerin önem sıralaması yapılabilir (Adıgüzel, ve diğ., 2009, s. 23).

Özdeğerin tanımı gereği bir matrisin özdeğerlerinin toplamı o matrisin izine, yani köşegenleri üzerindeki elemanların toplamına karşılık gelir. A matrisinde iz n'dir ve tutarlı bir A matrisinin en büyük özdeğerinin n'e eşit olduğu saptanabilir. Aşağıdaki orantı ile hesaplanan tutarlılık indeksinin (CI), Tablo 3'de tesadüfîlik göstergesine (RI) bölünmesiyle tutarlılık oranına (CR) ulaşılmış olacaktır (Lee, 1997, s. 101).

$$CI = \left(\frac{\lambda_{\max} - n}{n - 1} \right) \quad (2.6)$$

$$CR = \frac{CI}{RI} \quad (2.7)$$

RI: Rastgele değer indeksini göstermektedir. Tablo 3'te yer alan değerlerden (n)'e karşılık gelen değer seçilerek rastgele değer indeksi bulunur.

Tablo 2: Rastgele Değer İndeksi Çizelgesi

Karar Alternatifleri	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rastgele Değer İndeksi	0.00	0.00	0.58	0.90	1.12	1.24	1.32	1.41	1.45	1.49

(Saaty, 1982, s.84).

Analitik Hiyerarşi Prosesi yargıda tutarlılığı göz önünde bulundursa da, tercihler arasındaki tutarsızlığa belirli ölçüde izin vermektedir. İkili karşılaştırma matrislerinin tutarsızlık oranlarının % 10'dan küçük olması çözüme ulaşmada yeterlidir (Bodin ve Gass, 2003, s. 1490-1491).

3. ÜNİVERSİTE KAVRAMI

Üniversite kelimesi Latince universitas (bütün, hep, hepsi) sözcüğünden batı dillerine, Fransızca universite (toplum bütününe açık, bütün bilgilerin öğretildiği kurum) kelimesinden de dilimize geçmiştir. Latince universum (evren, bütün), universal (genel), universas (topluca) kelimelerinin türevi olan universitas sözcüğü, bağımsız tüzel kişiliğe sahip ve ortak çıkarları olan kişiler topluluğu (lonca) anlamını yansıtmaktadır (Ak, 2007, s. 3).

Dünyanın hemen hemen her bölgesinde şekil ve anlam bakımından birbirine çok benzeyen sözcüklerle ifade edilen “Üniversite”nin bin beş yüz yıl kadar geriye, dinin ve dine dayalı hukukun en saygın bilim kabul edildiği Roma uygarlığına kadar giden bir geçmişi vardır. Üniversitenin başlangıcını aritmetik, geometri ve felsefenin saygın bilimler olarak kabul edildiği yıllara yani iki bin yıl ötesine, Ege Havzası’ndaki eski Helen uygarlığına kadar götürmek de mümkündür (İdemen, 2004, s. 5).

Öğrencilerin bireysel ve toplumsal açıdan gelişimleri, üniversitelerdeki sosyal ve kültürel etkinlik alanları ve kullanımları ile bağlantılıdır. Öğrenciler eğitim aralığında, sosyal etkinliklerde hem organizatör hem katılımcı olarak yer alırlar. Sosyal gruplaşmanın bir parçası olan öğrenciler sosyal sorumluluklar olarak toplum yaşamına katılmayı, çevre ile doğru ilişkiler kurabilmeyi kavrarlar. Böylece toplumsal ilişkilere hazır hale gelirler (Erçevik ve Önal, s. 2011: 156).

Üniversiteler, öğrencilerine iyi bir eğitim sunmanın yanında birçok sosyal imkân da sunmaktadır. İyi bir eğitim alan ve üniversitesinin imkânlarından memnun olan öğrenciler ise çevresindeki kişilere üniversitelerini tercih etmeleri için tavsiyelerde bulunabilmektedir. O halde tercih edilen bir üniversite olmak isteyen yükseköğretim kurumları her alanda kalite olgusunu gözden geçirmek zorundadırlar.

4. AKDENİZ BÖLGESİNDEKİ EN İYİ ÜNİVERSİTENİN SEÇİMİNDE ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ YÖNTEMİNİN KULLANILMASI

2012 yılında yapılan bu çalışma Akdeniz Bölgesinde bulunan sekiz devlet üniversitesinin Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ), Akdeniz Üniversitesi (AÜ), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAEÜ), Çukurova Üniversitesi (ÇÜ), Korkut Ata Üniversitesi (KAÜ), Mersin Üniversitesi (MÜ), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (KSIÜ), Mustafa Kemal Üniversitesi (MKÜ) niteliklerini konu almıştır. Ayrıca çalışma sekiz farklı üniversiteyi; illerin yaşanabilirlik sırası (İYS), yurt kapasitesi (YK), satın alma gücü paritesi (SGP), ortalama yayın sayısı (OYS), öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı (ÖS), üniversitelerin sosyal imkânları (ÜSİ), üniversitelerin kuruluş yılı (ÜKY), toplam fakülte-meslek yüksek okulu sayısı (TFS) ve karayolu ulaşım durumu (KUD) kriterlerini alt konu olarak incelemeye almıştır.

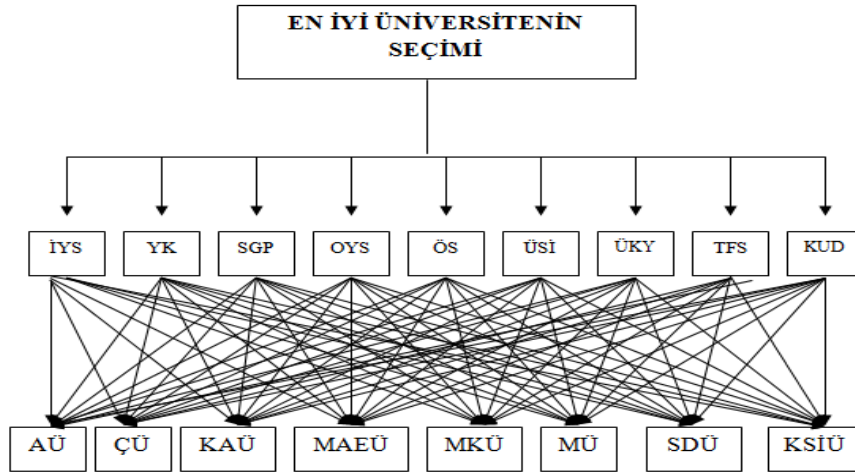
Araştırma, üniversiteye yerleşmeyi hedefleyen öğrencilere yol göstermeyi amaçlamaktadır. Ayrıca gün geçtikçe sayıları artan üniversitelerin birbirlerine göre durumlarını ortaya koyarak, mevcut durumlarını gözden geçirmeleri hedeflemektedir. Bunların sonucunda ise topluma daha iyi bireyler yetiştirilerek ülkemizin ekonomik, sosyal, kültürel v.b. birçok alanda daha üst seviyelere çıkmasını amaçlamaktadır.

Araştırmada adı geçen üniversitelerin incelenmesi için literatür araştırması yapılmış ve kriterler belirlenmiştir. Üniversitelerin incelenmesi için saptanan kriterlerin önem derecelerinin belirlenmesi için sekiz üniversitede bulunan 21 öğretim elemanına bizzat gidilerek anket yapılmıştır. Çalışmanın amaçlarını gerçekleştirmek ve kriterlerin önem derecelerini belirlemek maksadıyla oluşturulan anket formundaki soruların belirlenmesinde ilgili literatür ve bu konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalar dikkate alınmıştır. Anket soruları oluşturulurken Saaty'nin ikili karşılaştırma ölçeğinin yanı sıra Aytürk (2006), Ömürbek ve Şimşek (2012) çalışmalarından yararlanılmıştır. Anket soruları; anket formu hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken unsurlar çerçevesinde hazırlanmıştır.

Ankete son halini vermeden önce, taslak anket konunun uzmanı akademisyenlere gösterilerek anket için görüş sunmaları istenmiştir. Bu aşama sonunda anketteki bazı sorular ve açıklamalar düzeltilerek anket son haline getirilmiştir.

Grup veya bireylerin seçenekler arasındaki önceliklerini dikkate alarak değerlendirme yapan AHP, uzman görüş veya görüşlerinden hareket ederek çözüme ulaşmaktadır. Dolayısıyla modele dâhil edilecek uzman sayısı için bir alt sınır bulunmamaktadır. Diğer bir ifadeyle bu yöntemde geçerli bir sonuca ulaşmak için çok sayıda uzman görüşünün yanında tek bir uzman görüşü de yeterli olabilir (Kyootai ve diğ., 2008, s. 93). Saaty (2004), AHP'nin kullanılması sırasında doğrudan doğruya ilgili kişiler ile yüz yüze anket yapıp onların ikili karşılaştırmalara ait fikirlerine başvurulmasını önermektedir (Hacıköylü, 2006, s. 25). Yolal (1998)'a göre; söz konusu ilgili kişi veya kişiler mutlaka konunun uzmanı olmasalar bile en azından konuyu bilen, konuya yabancı olmayan kişiler olmalıdır (Yolal, 1998, s. 14). Buradan yola çıkarak çalışmanın amacına ulaşabilmesi için Saaty (2008)'in de belirttiği gibi uzman görüşüne başvurulmuştur.

Üniversitelerin incelenmesi için saptanan kriterlerin önem derecelerinin belirlenmesi için sekiz üniversitede bulunan 21 öğretim elemanına bizzat gidilerek anket yapılmıştır. Üniversitelerin bulunduğu illerdeki sekiz dershanenin rehberlik öğretmenlerine 13 adet anket uygulanmıştır. Uzman görüşünü sonlandırmak için son olarak illerin milli eğitim müdürlüğüne bağlı uzman kadrosunda görev yapan 6 kişiye de anket yapılmıştır. Anketlerin üniversitelerin bulunduğu farklı illerde yapılmasının nedeni, bölgede bulunan öğrenci ihtiyaçlarını daha iyi bilmelerinden kaynaklanmaktadır. Böylelikle çalışmaya objektiflik, eşitlik ve güvenilirlik katılması amaçlanmıştır.

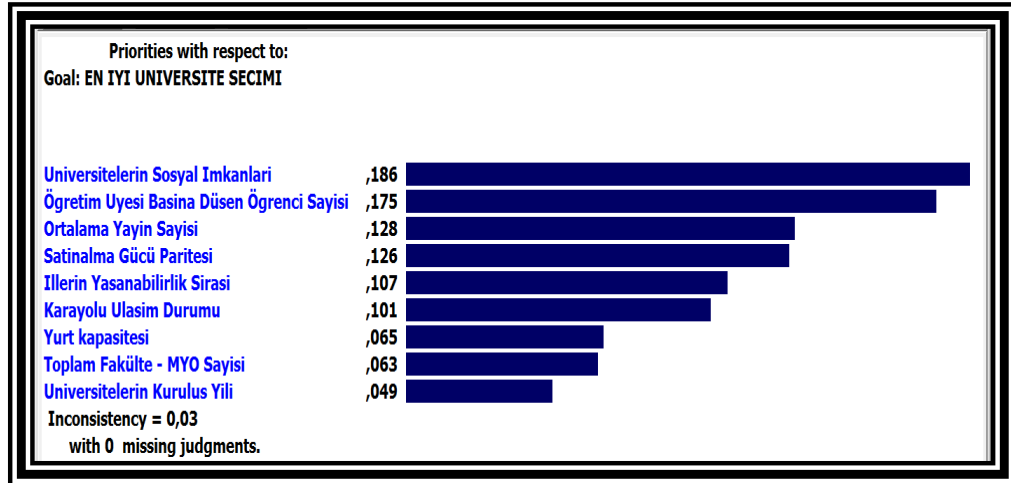
Şekil 4. 1: Analitik Hiyerarşi Prosesi Modelinin Yapısı

Bu aşamadan sonra AHP’ de veriler işleme tabi tutulmaktadır. Aşağıdaki işlemler “ExpertChoice 11” programı kullanılarak çözülmüştür. İlk olarak kriterler arası ikili karşılaştırmalar yapılmaktadır.

Saaty, 2008 yılında yapmış olduğu makale çalışmasında, bireysel tercihlerden tek bir grup kararının verilmesi için en ideal yolun bireysel tercihlerin geometrik ortalaması alınarak tek bir görüş haline getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Saaty, 2008, s. 95). Tablo 4’de yer alan değerlerin geometrik ortalaması alındıktan sonra değerler ExpertChoice 11 programına girilerek kriterlerin değerleri elde edilmektedir.

Tablo 4: Kriterlerin İkili Karşılaştırma Değerleri

KRİTERLER	Çarpım Değeri	Geometrik Ort.	KRİTERLER
İYS	7,68609E-25	0,24954142	YK
İYS	331,91424	1,156180518	SGP
İYS	3,333333333	1,030556884	OYS
İYS	6,99972E+15	2,489585295	ÖS
İYS	2,05792E+18	2,869694684	ÜSİ
İYS	2,85607E-14	0,458557939	ÜKY
İYS	1,27976E-07	0,672478197	TFS
İYS	34026395760	1,833561151	KUD
YK	1,13395E+17	2,669100246	SGP
YK	3048192	1,452449555	OYS
YK	6,85686E+13	2,217701749	ÖS
YK	1,94437E+17	2,70532501	ÜSİ
YK	8,51495E-10	0,593272956	ÜKY
YK	0,054700003	0,929928769	TFS
YK	5689,9584	1,241302778	KUD
SGP	16,4540495	1,072523508	OYS
SGP	188,16	1,139890627	ÖS
SGP	33191424000	1,832422632	ÜSİ
SGP	1,58737E-16	0,402732731	ÜKY
SGP	8,26564E-14	0,470903496	TFS
SGP	0,001600366	0,851344788	KUD
OYS	1,729115226	1,013784387	ÖS
OYS	46,2962963	1,100623183	ÜSİ
OYS	2,98679E-14	0,459071265	ÜKY
OYS	3,3609E-13	0,487709713	TFS
OYS	6,8909E-07	0,701385699	KUD
ÖS	2,00046E-06	0,720324575	ÜSİ
ÖS	1,2097E-20	0,317736368	ÜKY
ÖS	9,96533E-17	0,398072604	TFS
ÖS	6,80428E-12	0,525798749	KUD
ÜSİ	2,20625E-21	0,304502838	ÜKY
ÜSİ	5,31263E-20	0,329710468	TFS
ÜSİ	1,18657E-13	0,47517912	KUD
ÜKY	64512	1,318988511	TFS
ÜKY	4,60887E+12	2,072954896	KUD
TFS	248935,68	1,36427581	KUD

Şekil 4.2: Kriterler Arası İkili Karşılaştırılması (ExpertChoice Gösterimi)

Şekil 4.2’de, Tablo 4’de yer alan geometrik ortalama değerlerinin ExpertChoice 11 programına girilmiş hali görülmektedir.

4.1. Alternatiflerin Hesaplanması

Akdeniz Bölgesindeki üniversitelerin yani alternatiflerin kriterlere göre aldıkları değerler ve sıralanmaları aşağıda verilmiştir. İllerin yaşanabilirlik sırasına göre en ideal üniversite, Süleyman Demirel Üniversitesi, yurt kapasitelerine göre en ideal üniversite ise Çukurova Üniversitesi olarak bulunmuştur. Satın alma gücü paritesine göre Korkut Ata Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi eşit öneme sahip olmuşlardır. Ayrıca ortama yayın oranına göre Korkut Ata Üniversitesi, öğretim elemanına düşen ortalama öğrenci sayısı bakımından ise Korkut Ata Üniversitesi ile Akdeniz Üniversitesi ön sırada yer almışlardır. Bunun yanı sıra sosyal imkânlar bakımından Süleyman Demirel Üniversitesi, kuruluş yıllarına göre ise en köklü üniversite Çukurova Üniversitesi olarak bulunmuştur. Üniversiteler toplam akademik birim sayısı bakımından incelendiğinde ise Süleyman Demirel Üniversitesi, karayolu ulaşım durumu bakımından incelendiğinde ise Akdeniz Üniversitesi en ön sırada yer almışlardır.

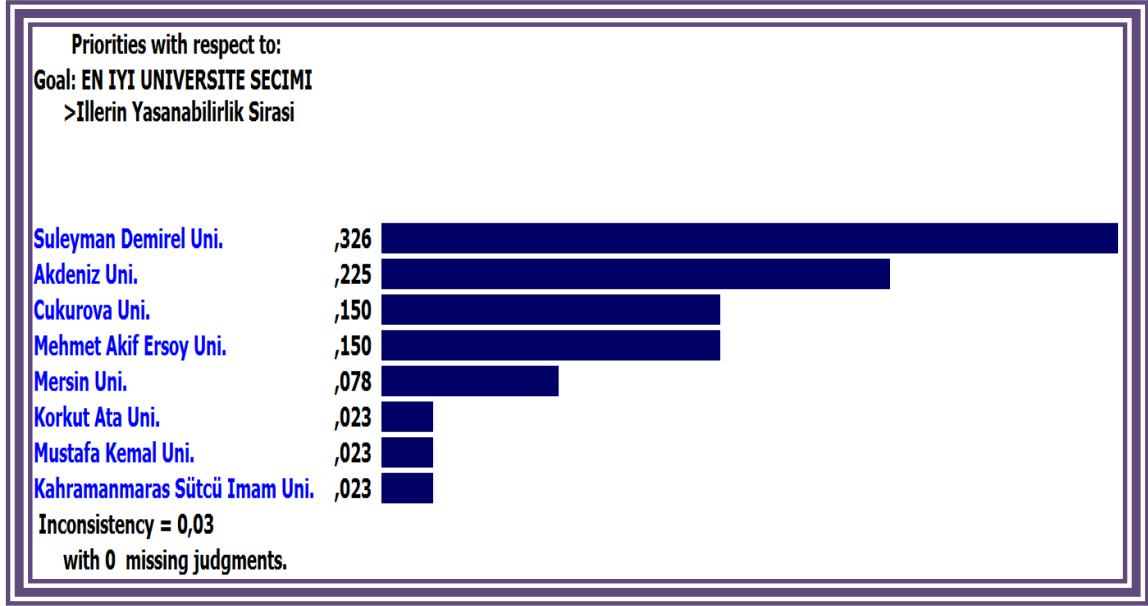
4.1.1. İllerin Yaşanabilirlik Sırası

Türkiye İstatistik Kurumu (TİK) tarafından saptanan illerin yaşanabilirlik sıralaması ve bu sıralamaya bağlı olarak Akdeniz Bölgesindeki üniversitelerin bulunduğu illerin 1-9 ölçeğine göre sıralaması ikili karşılaştırma yapabilmek için elde edilmiştir.

Tablo 5: Alternatiflerin İkili Karşılaştırma Değerleri

İLLER	Genel sıralamada	Aralık Değeri	1-9 Skalası Değeri
ISPARTA	3	1-3	9
ANTALYA	8	3-11	8
ADANA	13	11-19	7
BURDUR	15	11-19	7
MERSİN (İÇEL)	34	27-35	5
HATAY	61	59-67	1
OSMANİYE	64	59-67	1
KAHRAMANMARAŞ	67	59-67	1

(Türkiye’nin yaşanabilir illeri, Erişim Tarihi: 20.10.2012)

Şekil 4.3: İllerin Yaşanabilirlik Sırasına Göre Üniversitelerin Karşılaştırılması

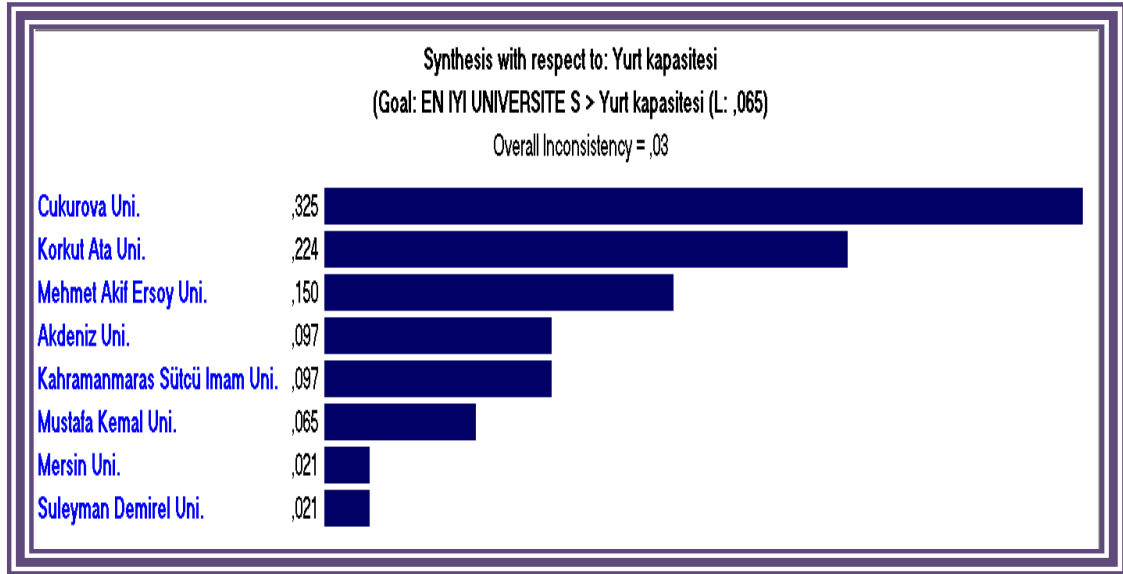
4.1.2. Üniversitelerin Devlet Yurtları Kapasiteleri

Üniversitelerin yurt kapasitesi oranının bulunabilmesi için, üniversite yurt kapasitesinin toplam öğrenci sayısına bölünmesi gerekmektedir.

Tablo 6: Alternatiflerin İkili Karşılaştırma Değerleri

Sıra	İller	Üniversiteler	Öğr. Sayısı	Yurt Kap.	Oran	Aralık Değ.	1-9 Skalası
1	Adana	Çukurova Üniversitesi	42000	8313	5.05	1.00-5.05	9
2	Osmaniye	Korkut Ata Üniversitesi	6000	1000	6.00	5.06-7.46	8
3	Burdur	Mehmet Akif Ersoy Üni.	16516	1984	8.32	7.47-9.87	7
4	Antalya	Akdeniz Üniversitesi	31167	3098	10.06	9.88-12.28	6
5	K.Maraş	Sütçü İmam Üni.	22750	2250	10.11	9.88-12.28	6
6	Hatay	Mustafa Kemal Üniv.	32554	2639	12.33	12.29-14.69	5
7	Isparta	Süleyman Demirel Üni.	51022	2226	22.92	21.95-24.33	1
8	Mersin	Mersin Üniversitesi	29391	1208	24.33	21.95-24.33	1

Kaynak: “Adana Yurtları”, “Tarihçe ve Genel Bilgiler”, “Yurtlar”, “Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi”, “Süleyman Demirel Üniversitesi”, “2010-2011 Eğitim Öğretim Yılı Faaliyet Raporu”, “Yurtlar”, “Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Erişim Tarihi: 01.11.2012

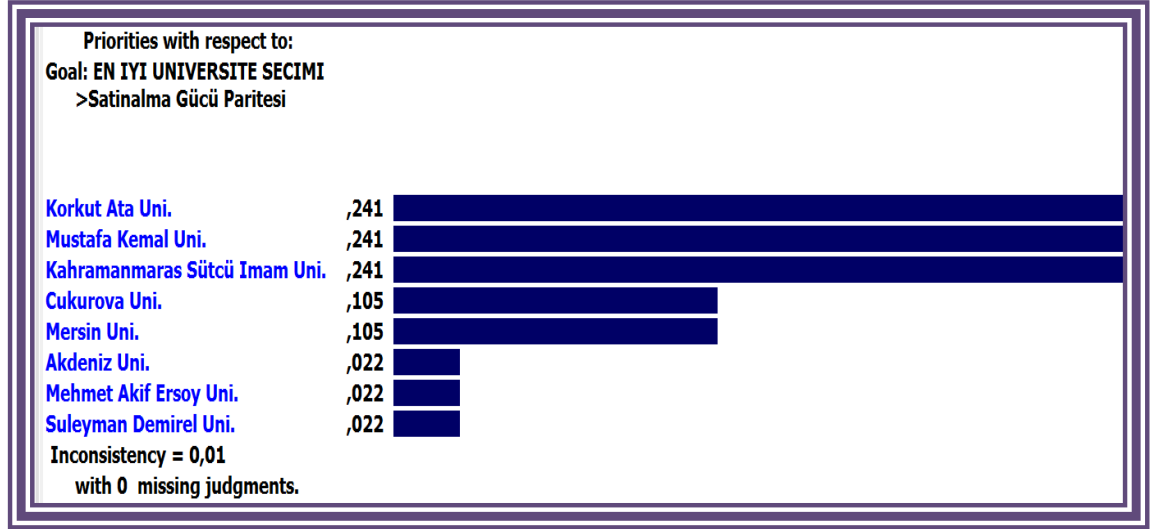
Şekil 4.4: Yurt Kapasitelerine Göre Üniversitelerin Karşılaştırılması

4.1.3. Bölgesel Satın Alma Gücü Paritesi Kriteri

Bölgesel satın alma Gücü Paritesi; Türkiye ortalaması 100 olarak kabul edilen endeksler, Türkiye genelinde 100 TL karşılığı satın alınan belirli bir mal ve hizmet sepetinin 26 bölgede TL cinsinden satış tutarlarının göstergesi olarak tanımlanmaktadır (TÜİK, Erişim Tarihi: 24.10.2012).

Tablo 7: Alternatiflerin İkili Karşılaştırma Değerleri

İller	Satın alma Gücü P.	Aralık	Değer
Osmaniye	94.9	94.9-96.0375	9
Kahramanmaraş	94.9	94.9-96.0375	9
Hatay	94.9	94.9-96.0375	9
Mersin	99.1	98.3125-99.45	6
Adana	99.1	98.3125-99.45	6
Isparta	104	102.8625-104	1
Burdur	104	102.8625-104	1
Antalya	104	102.8625-104	1

Şekil 4.5: Satın Alma Gücü Paritesine Göre Üniversitelerin Karşılaştırılması

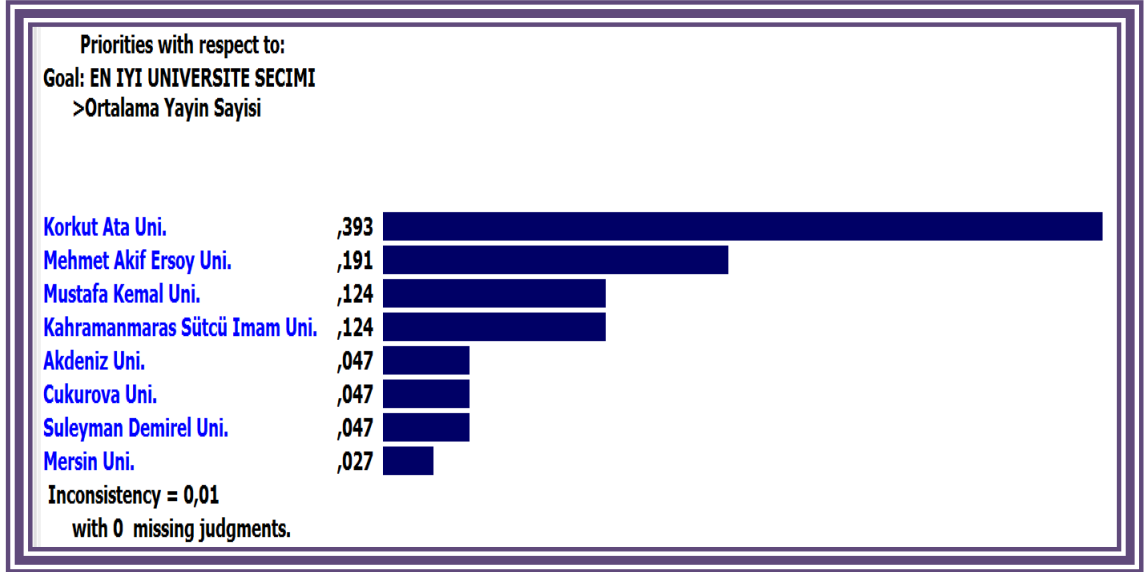
4.1.4. Üniversitelerin Ortalama Yayın Oranları

Akademisyenlerin yapmış olduğu yayın sayılarının, üniversite bünyesindeki toplam akademisyen sayısına bölünmesiyle oran bulunur.

Tablo 1: Alternatiflerin İkili Karşılaştırma Değerleri

İller	Üniversiteler	Değer	Aralık Değeri	1-9 Skalası Değeri
Mersin	Mersin Üniversitesi	0.47	0.47-0.56	1
Antalya	Akdeniz Üniversitesi	0.57	0.56-0.65	2
Isparta	Süleyman Demirel Üniversitesi	0.62	0.56-0.65	2
Adana	Çukurova Üniversitesi	0.63	0.56-0.65	2
K.Maraş	Sütçü İmam Üniversitesi	0.89	0.83-0.92	5
Hatay	Mustafa Kemal Üniversitesi	0.89	0.83-0.92	5
Burdur	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	0.93	0.92-1.01	6
Osmaniye	Korkut Ata Üniversitesi	1.20	1.20-1.29	9

(“2009 Yılı Yayın İstatistikleri”, Erişim Tarihi: 26.10.2012)

Şekil 4.6: Ortalama Yayın Sayısına Göre Üniversitelerin Karşılaştırılması

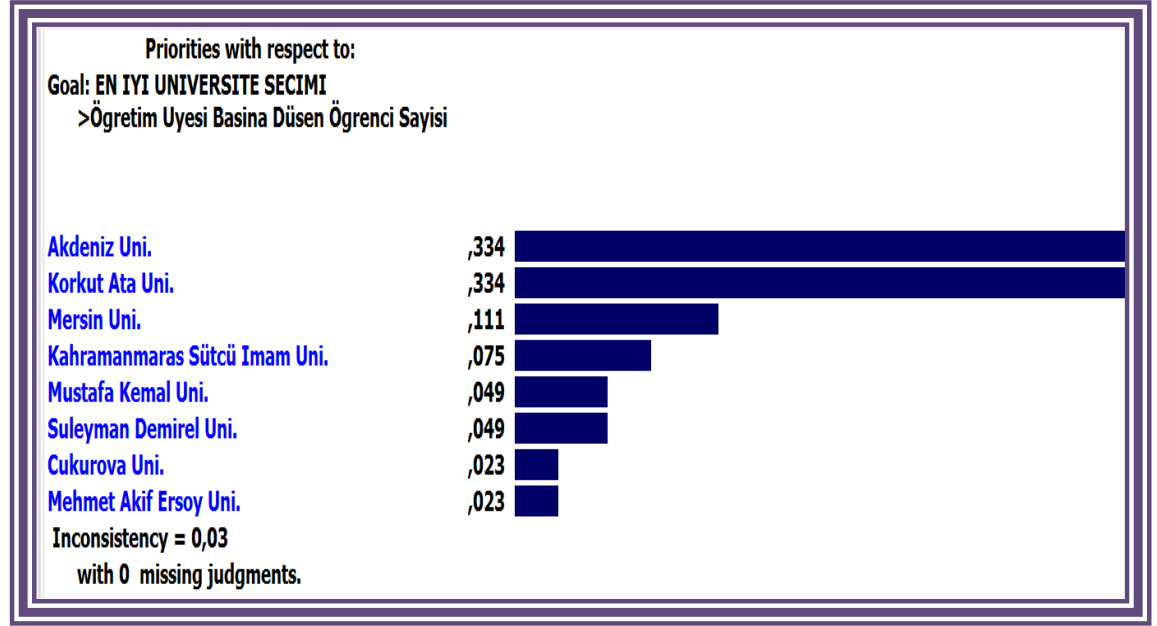
4.1.5. Öğretim Üyesi Başına Düşen Öğrenci Sayısı

Orta Doğu Teknik Üniversitesinin yapmış olduğu çalışma baz alınarak öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayıları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Alternatiflerin İkili Karşılaştırma Değerleri

İller	Üniversiteler	Öğr. Sayısı	Değer	1-9 Skalası Değeri
Osmaniye	Korkut Ata Üniversitesi	21.13	21.13-23.57	9
Antalya	Akdeniz Üniversitesi	23.56	21.13-23.57	9
Mersin	Mersin Üniversitesi	29.74	28.45-30.89	5
K.Maraş	Sütcü İmam Üniversitesi	33.15	30.89-33.33	4
Isparta	Süleyman Demirel Üniversitesi	35.72	33.33-35.77	3
Hatay	Mustafa Kemal Üniversitesi	36.62	33.33-35.77	3
Adana	Çukurova Üniversitesi	40.68	38.21-40.70	1
Burdur	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	40.70	38.21-40.70	1

“Öğretim Üyesi Başına Düşen Öğrenci Sayıları (Lisans + Lisansüstü)”, (Erişim Tarihi: 12.11.2012)

Şekil 4.7: Öğretim Üyesi Başına Düşen Öğrenci Sayısına Göre İkili Karşılaştırma

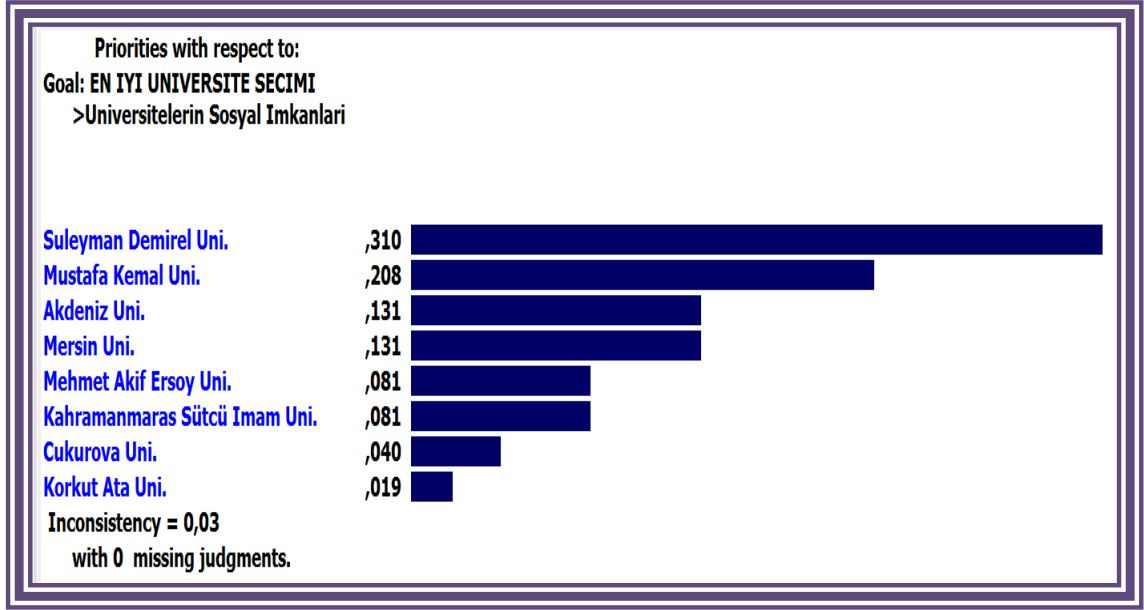
4.1.6. Üniversitelerin Sosyal İmkanları

Üniversitelerin öğrencilere sağladığı sosyal yaşam imkânını, genel itibari ile üniversitelerin bünyesinde bulunan ve aktif olarak kullanılan öğrenci kulüpleri sağlamaktadır. En az öğrenci kulübüne sahip üniversite en düşük skalaya, en çok öğrenci kulübüne sahip üniversite en yüksek skalaya sahip olmaktadır.

Tablo 10: Alternatiflerin İkili Karşılaştırma Değerleri

Sıra	İller	Üniversiteler	Öğr. Kulüp Sayıları	Aralık Değeri	1-9 Skalası Değeri
1	Osmaniye	Korkut Ata Üni.	19	19-23.875	1
2	Adana	Çukurova Üni.	29	28.875-33.625	4
3	Burdur	Mehmet Akif E. Üni.	41	38.5-43.375	6
4	K.Maraş	Sütçü İmam Üni.	42	38.5-43.375	6
5	Mersin	Mersin Üni.	47	43.375-48.25	7
6	Antalya	Akdeniz Üni.	48	43.375-48.25	7
7	Hatay	Mustafa Kemal Üni.	51	48.25-53.125	8
8	Isparta	Süleyman D.Üni.	58	53.125-58	9

Kaynak: “2012 Üniversite Tercih Rehberi-Korkut Ata Üniversitesi”, “2012 Üniversite Tercih Rehberi - Çukurova Üniversitesi”, “Öğrenci Toplulukları”, “2012 Üniversite Tercih Rehberi - Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi”, “Öğrenci Kulüpleri”, “Akdeniz Üniversitesi”, “Öğrenci Toplulukları Listesi”, “Kulüpler”, Erişim Tarihi: 15.11.2012.

Şekil 4.8: Sosyal İmkânlarla Göre Üniversitelerin Karşılaştırılması

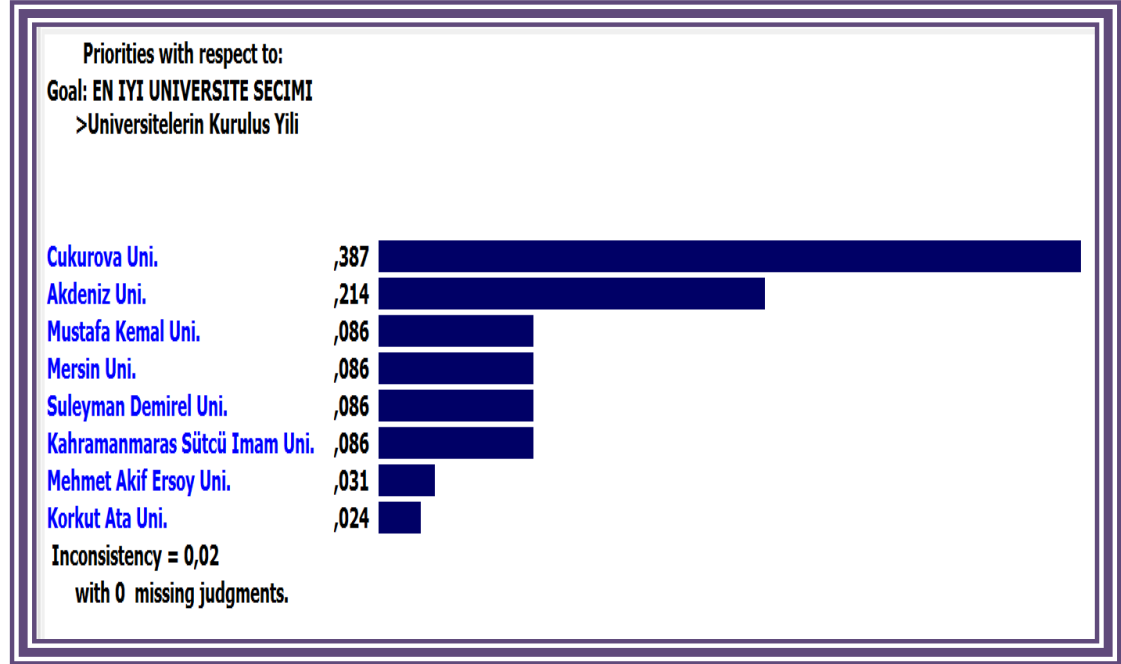
4.1.7. Üniversitelerin Kuruluş Yılları

Üniversitelerin kuruluş yılının eski olması avantaj kabul edilir.

Tablo 11: Alternatiflerin İkili Karşılaştırma Değerleri

Sıra	İller	Üniversiteler	Kuruluş Yılları	Aralık Değeri	1-9 Skalası Değeri
1	Adana	Çukurova Üniversitesi	1973	1973-1977.25	9
2	Antalya	Akdeniz Üniversitesi	1982	1981.5-1985.75	7
3	Mersin	Mersin Üniversitesi	1992	1990-1994.25	5
4	K.Maraş	Sütcü İmam Üniversitesi	1992	1990-1994.25	5
5	Isparta	Süleyman Demirel Üniv.	1992	1990-1994.25	5
6	Hatay	Mustafa Kemal Üniversitesi	1992	1990-1994.25	5
7	Burdur	Mehmet Akif Ersoy Üniv.	2006	2002.75-2007	1
8	Osmaniye	Korkut Ata Üniversitesi	2007	2002.75-2007	1

Kaynak: “Genel Bilgiler Tarihçe”, “Genel Tanıtım ve Tarihçe”, “Tarihçe”, “Tarihçemiz”, “Tarihçe”, “Üniversite Tarihçesi”, Erişim Tarihi: 17.11.2012.

Şekil 4.9: Kuruluş Yılına Göre Üniversitelerin Karşılaştırılması

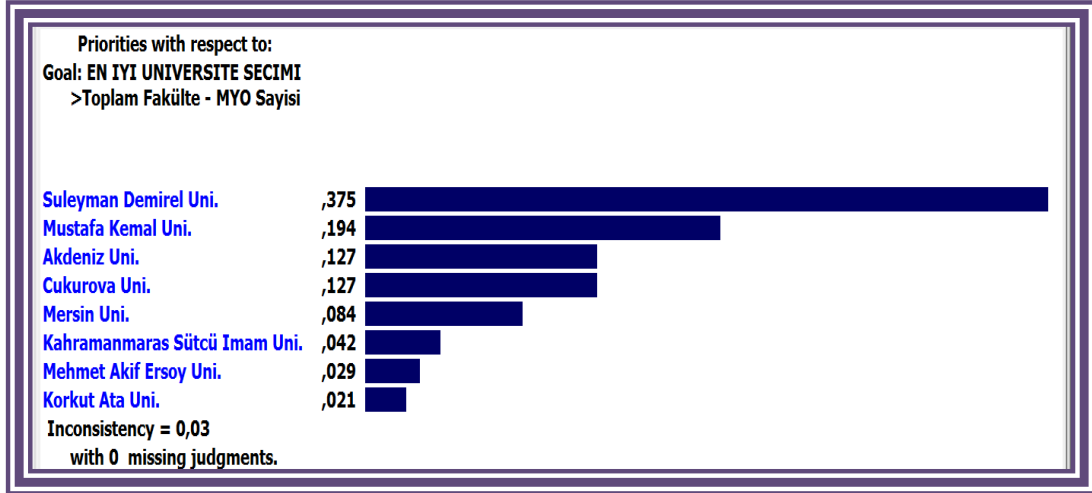
4.1.8. Toplam Akademik Birim Sayısı

Üniversitelerin fakülte ve meslek yüksekokulları sayıları temel alınarak oluşturulan bu kriter de en yüksek akademik birime sahip üniversite en yüksek skala değerine sahip olmaktadır. Tablo 12’de veriler ve skala değerleri verilmiştir.

Tablo 12: Alternatiflerin İkili Karşılaştırma Değerleri

	İller	Üniversiteler	Fak.	MYO	Top.	Aralık Değeri	1-9 Skalası Değeri
1	Osmaniye	Korkut Ata Üni.	4	5	9	9-12.625	1
2	Burdur	Mehmet Akif Ersoy	5	10	15	12.625-16.25	2
3	K.Maraş	Sütçü İmam Üni.	10	8	18	16.25-19.875	3
4	Mersin	Mersin Üni.	13	12	25	23.2-26.825	5
5	Adana	Çukurova Üni.	15	13	28	26.825-30.45	6
6	Antalya	Akdeniz Üni.	17	13	30	26.825-30.45	6
7	Hatay	Mustafa Kemal	14	18	32	30.45-34.075	7
8	Isparta	Süleyman Demirel	18	20	38	34.075-38	9

Kaynak: “Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi”, “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi”, “Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi”, “Mersin Üniversitesi”, “Çukurova Üniversitesi”, “Akdeniz Üniversitesi”, “Mustafa Kemal Üniversitesi”, “Süleyman Demirel Üniversitesi”, Erişim Tarihi: 20.11.2012.

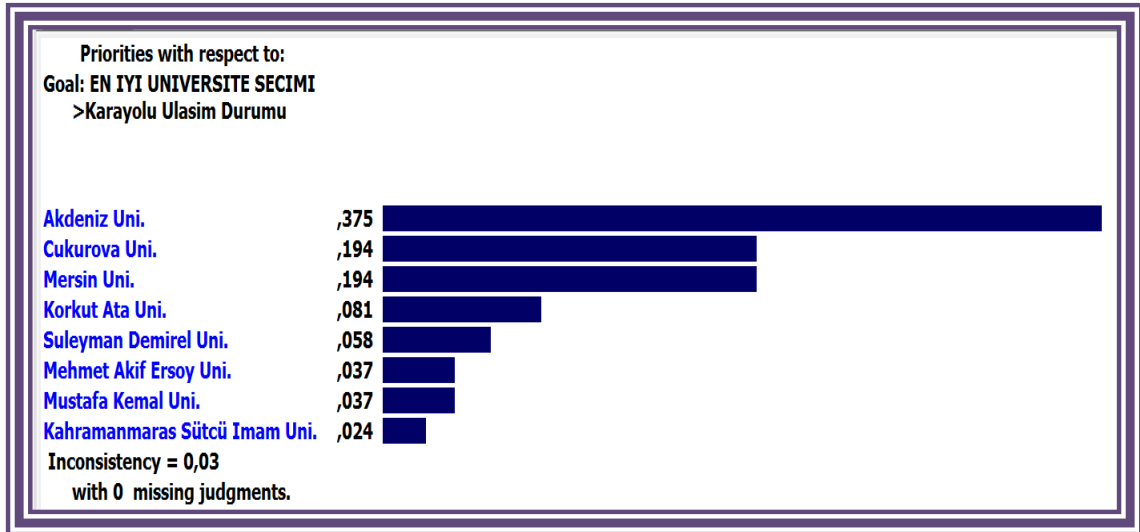
Şekil 4.10: Fakülte - MYO Sayısına Göre Üniversitelerin Karşılaştırılması

4.1.9. Karayolu Ulaşım Durumu

Tablo 13: Alternatiflerin İkili Karşılaştırma Değerleri

İller	Ulaşım Durumu	Aralık Değeri	1-9 Skalası Değeri
K.Maraş	19	19-32.875	1
Burdur	34	32.875-46.75	2
Hatay	37	32.875-46.75	2
Isparta	60	46.75-60.625	3
Osmaniye	62	60.625-74.5	4
Adana	110	102.25-116.125	7
Mersin (İçel)	113	102.25-116.125	7
Antalya	130	116.125-130	9

“Türkiye Genelinde Otobüs Firmaları”, Erişim Tarihi: 21.11.2012

Şekil 4.11: Karayolu Ulaşım Durumuna Göre Üniversitelerin Karşılaştırılması

Şekil 4.11'deki ikili karşılaştırma matrisi hesaplanarak karayolu ulaşım durumu kriteri açısından üniversitelerin ideallik dereceleri Şekil 4.22'de verilmiştir. Bu kritere göre en ideal üniversite Akdeniz Üniversitesi (% 37,5)'dir. Diğer üniversitelerin yüzdelik dağılımları; Çukurova Üniversitesi (19,4), Mersin Üniversitesi (% 19,4), Korkut Ata Üniversitesi (% 8,1), Süleyman Demirel Üniversitesi (% 5,8), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (% 3,7), Mustafa Kemal Üniversitesi (% 3,7) ve Sütçü İmam Üniversitesi (% 2,4) şeklinde gerçekleşmiştir.

Şekil 4.12: Tüm Kriterlere Göre En İdeal Üniversite Sıralaması**5. SONUÇ**

Her anlamda iyi bir üniversitede okuyan öğrenci; tam donanımlı, mutlu, hayat tecrübesi olan, sosyal, kültürel değerlere sahip bir birey olarak topluma yetiştirilmiş olur. Topluma bu donanımlı bireylerin kazandırılması sonucunda ise ülkenin kalkınması, refah düzeyinin artması, suç oranının azalması, aile yapılarının korunması vb. gibi birçok gözle görülür olumlu gelişme sağlanmış olur.

Uzmanlara uygulanan anket sonucu ideal üniversitenin belirlenmesinde rol oynayacak 9 kriterin önem derecelerine ulaşılmıştır. Üniversitelerin sosyal imkanları % 18,6 ile en önemli kriter olarak öne çıkmaktadır. Diğer kriterler ve aldıkları oranlar sırasıyla, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı % 17,5, ortalama yayın sayısı % 12,8, satın alma gücü paritesi % 12,2, illerin yaşanabilirlik sırası % 11, karayolu ulaşım durumu % 10,2, yurt kapasitesi % 6,5, toplam fakülte-MYO sayısı % 6,3 ve üniversitenin kuruluş yılı % 4,9'luk ağırlık derecelerine sahip olmuşlardır.

Finalde tüm kriterlere göre genel değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirme sonucunda; Akdeniz Bölgesindeki en ideal üniversitenin Akdeniz Üniversitesi olduğu saptanmıştır. Bu üniversiteyi takip eden üniversiteler; Korkut Ata Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Mersin

Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi olarak belirlenmiştir.

Araştırmada en ideal üniversitenin Akdeniz Üniversitesi olma nedenleri şöyle sıralanabilir; turizm şehri olmasından dolayı sosyal imkânlarının fazla olması, üniversitedeki sosyalliği temsil eden faal kulüplerin çok olması, gelişmişlik düzeyinin diğer illere göre iyi olması, yaşanabilirlik düzeyinin yüksek olması, üniversitedeki bilimsel çalışmaların çok olması, öğretim üyesi sayısının öğrenci sayısına oranla yüksek olması, köklü bir üniversite olmasından dolayı bilgi, deneyim birikimi ve sahip olduğu avantajların bulunması, ulaşım imkânlarının diğer illere göre daha iyi olması olarak gösterilebilir. İlde raylı sistemin bulunması, havayolu ulaşımının mevcut olması, eğlence dinlence yerlerinin fazla olması, deniz ile birlikte çok fazla doğal, tarihi ve kültürel güzelliklerinin bir arada olması, kişisel gelişimi sağlayan eğitim imkânlarının bulunması, öğrencilerin konaklama için büyük problemler yaşamaması, hava kirliliği oranının düşük olması, iş olanaklarının bulunması hem ili hem de üniversiteyi ön plana çıkarmaktadır.

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinin sıralamada en son sırayı alma nedenleri ise şu şekilde sıralanabilir; bölgesel satın alma gücü paritesinin düşük olması, öğretim üyesinin öğrenci sayısına oranla yetersiz olması, Süleyman Demirel Üniversitesinden ayrılarak yeniden yapılanmaya gitmesi, karayolu ulaşım durumunun diğer illere göre zayıf kalması, Isparta ile beraber kullanılan hava alanının faal olmaması, akademik birim sayısının az olması olarak gösterilebilir.

Öğrencilere ve üniversitelere yapılan çalışma sonucu şu öneriler yapılabilir. Üniversite seçiminde öğrencilerin tek bir kritere göre tercihte bulunmaları yanlış bir karar alma anlamına gelebilir. Çalışma sonucunda tek bir kritere göre çok önde olan bir üniversite genel sıralamada alt sıralarda olabilmektedir. Bu çalışmada, üniversitelerin köklü olmasının tüm imkânlara sahip olması anlamına gelmediği gösterilmiştir. Topluma iyi bir hizmet vermek isteyen ve yıldan yıla artan üniversiteler arasında kaybolmak istemeyen yükseköğretim kurumları eksik oldukları tüm alanlarda kendilerini tamamlama mecburiyetindedir. Bu sorumluluğu yerine getirmeyen üniversiteler gelecekte öğrenci bulma sıkıntısı ile karşı karşıya geleceklerdir.

Öğrencilere ve üniversitelere yapılan çalışma sonucu şu öneriler yapılabilir. Üniversite seçiminde öğrencilerin tek bir kritere göre tercihte bulunmaları yanlış bir karar alma anlamına gelebilir. Çalışma sonucunda tek bir kritere göre çok önde olan bir üniversite genel sıralamada alt sıralarda olabilmektedir. İyi bir eğitim almak ancak bulunulan ortamdan memnun olma ile sağlanabilir. Öğrencileri iyi bir eğitimin yanında mutlu edebilecek bir çok kriter vardır. Hayati önem taşıyan üniversite tercihinde öğrencilerin tüm kriterleri özenle dikkate almaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra gelişen ve değişen dünyada üniversiteler ne kadar köklü olsalar da kendilerini her alanda en üst düzeye çıkarmak zorundadırlar. Bu çalışmada, üniversitelerin köklü olmasının tüm imkânlara sahip olması anlamına gelmediği gösterilmiştir. Topluma iyi bir hizmet vermek isteyen ve yıldan yıla artan üniversiteler arasında kaybolmak istemeyen yükseköğretim kurumları eksik oldukları tüm alanlarda kendilerini tamamlama mecburiyetindedir. Bu sorumluluğu yerine getirmeyen üniversiteler gelecekte öğrenci bulma sıkıntısı ile karşı karşıya geleceklerdir.

Çalışma sonucu illerin yerel yönetimlerine düşen görevlerin de bulunduğu tespit edilmiştir. Bu görevler şu şekilde özetlenebilir; illerin alt yapı problemlerinin en alt düzeye indirgenmesi, ulaşım araçlarının etkin kullanılması, şehir içi ulaşımın ekonomik ve kolay şekilde gerçekleşmesi, sosyal ve kültürel faaliyetleri bulunulan ile çekecek organizasyonların yapılması, eğitim kurumlarının önlerinin açılması, eğlence dinlence mekânlarının sayılarının artırılması, yeni iş alanlarının açılması, konaklama yerlerinin artırılması, ilin yaşanabilirlik düzeyinin artması için önlemler alınması, eğitim düzeyini arttırıcı faaliyetler düzenlenmesi, eğitimcilere hak edilen değerin verilmesi, ilin marka değerini arttırıcı projelerin gerçekleştirilmesi ve tanıtım faaliyetlerinin arttırılması.

6. KAYNAKLAR

- Adana Yurtları. (2012). [Çevrim-içi: <http://ogrenci.cu.edu.tr/yurt.asp>], Erişim Tarihi: 01.11.2012.
- Adıgüzel, O., (2009). Personel seçiminin Analitik Hiyerarşi Prosesi yöntemiyle gerçekleştirilmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 243-252.
- Adıgüzel, O., Çetintürk, İ. ve Er, O. (2009). Konaklama işletmelerine olan müşteri tercihinin Analitik Hiyerarşi Prosesi yöntemi ile belirlenmesi, *SDÜ Vizyoner Dergisi*, 1(1), 17-35.
- Ak, M. S., (2007). *Üniversite kampüslerinde tasarım kriterlerinin ve yerleşim sistemlerinin büyüme ve gelişme olanakları bağlamında irdelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Akdeniz Üniversitesi. (2012). Akdeniz Üniversitesi. [Çevrim-içi: <http://www.akdeniz.edu.tr/#>], Erişim Tarihi: 20.11.2012.
- Akdeniz Üniversitesi. (2012). Genel Tanıtım ve Tarihçe. [Çevrim-içi: <http://icerik.akdeniz.edu.tr/genel-tanitim-ve-tarihce>], Erişim Tarihi: 17.11.2012.
- Akdeniz Üniversitesi. (2012). Öğrenci Kulüpleri. [Çevrim-içi: <http://tip.akdeniz.edu.tr/ogrenci-kulupleri>], Erişim Tarihi: 15.11.2012.
- Alford, B. D., (2004). *Two Applications Involving The Analytic Hierarchy Process. Unpublished master dissertation*, Maryland of University, Maryland.
- Aytürk, S., (2006). *Askeri savunma sistemlerinde Analitik Hiyerarşi ve Analitik Şebeke Prosesi ile hafif makineli tüfek seçimi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bodin, L. & Gaas, S. L. (2003). On teaching the Analytic Hierarchy Process, *Computers & Operations Research*, 30 (10), 1487-1497.
- Çukurova Üniversitesi. (2012). Çukurova Üniversitesi. [Çevrim-içi: <http://www.cu.edu.tr/content/asp/turkish/index.asp>], Erişim Tarihi: 20.11.2012.
- Çukurova Üniversitesi. (2012). Genel Bilgiler Tarihçe. [Çevrim-içi: <http://www.cukurova.edu.tr/Content/Asp/Turkish/cubilgi01.asp>], Erişim Tarihi: 17.11.2012.
- Eğitimim. (2012). Tarihçe ve Genel Bilgiler. [Çevrim-içi: http://www.egitimim.com/Rehberlik/Universite_Rehberlik/101006_Akdeniz_Universitesi.htm], Erişim Tarihi: 01.11.2012.
- Erciyes Üniversitesi. (2012). Üniversite İmkânları. [Çevrim-içi: <http://web.erciyes.edu.tr/universiteimkanlari.html>], Erişim Tarihi: 12.11.2012.
- Erçevik, B. ve Önal, F. (2011). Üniversite kampüs sistemlerinde sosyal mekân kullanımları, *Megaron*, 6(3), 151-161.
- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi. (2012). Üniversite Olanakları. [Çevrim-içi: <http://ogrenciisleri.ogu.edu.tr/icerik.aspx?ID=27>], Erişim Tarihi: 12.11.2012.
- Galo, A. (2008). *Analitik Hiyerarşi Süreci ile kredi kartı taleplerinin değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Güçlü, A. (2012). Üniversite Tercih Rehberi-Çukurova Üniversitesi. [Çevrim-içi: http://www.abbasguclu.com.tr/universite/2012_universite_tercih_rehberi_cukurova_universitesi.html], Erişim Tarihi: 15.11.2012.
- Güçlü, A. (2012). Üniversite Tercih Rehberi-Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. [Çevrim-içi: http://egitimajansi.com/universite/2012_universite_tercih_rehberi_kahramanmaras_sutcu_imam_universitesi.html], Erişim Tarihi: 15.11.2012.
- Güçlü, A. (2012). Üniversite Tercih Rehberi-Korkut Ata Üniversitesi. [Çevrim-içi: http://www.abbasguclu.com.tr/haber/2012_universite_tercih_rehberi_osmaniye_korkut_ata_universitesi.html], Erişim Tarihi: 15.11.2012.
- Haber 7. (15.06.2012). Türkiye'nin Yaşanabilir İlleri. [Çevrim-içi: <http://www.haber7.com/ekonomi/haber/890652-turkiyenin-yasanabilir-illeri>], Erişim Tarihi: 20.10.2012.

- Hacıköylü, B. E. (2006). *Analitik Hiyerarşi karar verme süreci ile Anadolu Üniversitesi'nde beslenme ve barınma yardımı alacak öğrencilerin belirlenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Hangi Üniversite. (2012). Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi. [Çevrim-içi: <http://www.hangiuniversite.com/osmaniye-korkut-ata-universitesi/>], Erişim Tarihi: 01.11.2012.
- İdemen, M. (2004). Üniversitelerin amacı ne olmalıdır?, *Türkiye Bilimler Akademisi Günce Dergisi*, 30, 5-7.
- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. (2012). [Çevrim-içi: <http://www.herogrenci.com/2011/07/kahramanmaras-sutcu-imam-universitesi.html>], Erişim Tarihi: 01.11.2012.
- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. (2012). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. [Çevrim-içi: <http://www.ksu.edu.tr/>], Erişim Tarihi: 20.11.2012.
- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. (2012). Tarihçemiz. [Çevrim-içi: http://rehber.ksu.edu.tr/icerik_detay.asp?id=1], Erişim Tarihi: 17.11.2012.
- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. (2012). Üniversite Olanakları, [Çevrim-içi: <https://www.ktu.edu.tr/index.php?pid=olanaklar>], Erişim Tarihi: 12.11.2012.
- Kyootai, L., Kailash, J. and Mueun, B., (2008). Using Analytical Hierarchy Process to Identify the Relative Importance of the Features Needed for Web-Based Systems Developed, *Information Resources Management Journal*, 21(3), 88-100.
- Lee, C. (1997). *An integrated multicriteria decision-making model for resource allocation in a health-care system*. Unpublished doctoral dissertation, St. Louis University.
- Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.(2012). 2010-2011 Eğitim Öğretim Yılı Faaliyet Raporu. [Çevrim-içi: <http://www.mehmetakif.edu.tr/files/20102011FaaliyetRaporu.pdf>], Erişim Tarihi: 01.11.2012.
- Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.(2012). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.[Çevrim-içi: <http://www.mehmetakif.edu.tr/index.php?type=0400&page=akademik>], Erişim Tarihi: 20.11.2012.
- Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.(2012). Öğrenci Toplulukları. [Çevrim-içi: <http://topluluklar.mehmetakif.edu.tr/>], Erişim Tarihi: 15.11.2012.
- Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.(2012). Tarihçe. [Çevrim-içi: <http://www.mehmetakif.edu.tr/index.php?type=0700&page=tarihce>], Erişim Tarihi: 17.11.2012.
- Mersin Üniversitesi. (2012). Mersin Üniversitesi. [Çevrim-içi: <http://www.mersin.edu.tr/>], Erişim Tarihi:20.11.2012.
- Mersin Üniversitesi. (2012). Öğrenci Kulüpleri. [Çevrim-içi: <http://oibs.mersin.edu.tr/bologna/?id=/students/studentClubs>], Erişim Tarihi: 15.11.2012.
- Mersin Üniversitesi. (2012). Tarihçe. [Çevrim-içi: <http://www.mersin.edu.tr/universitemiz/tarihce>], Erişim Tarihi:17.11.2012.
- Mustafa Kemal Üniversitesi.(2012). Mustafa Kemal Üniversitesi. [Çevrim-içi: <http://www.mku.edu.tr/>], Erişim Tarihi: 20.11.2012.
- Mustafa Kemal Üniversitesi.(2012). Öğrenci Toplulukları Listesi. [Çevrim-içi: <http://www.mku.edu.tr/main.php?page=readpage&id=13473&location=sks>], Erişim Tarihi: 15.11.2012.
- Mustafa Kemal Üniversitesi.(2012). Üniversite Tarihçesi. [Çevrim-içi: <http://www.mku.edu.tr/#>], Erişim Tarihi:17.11.2012.
- Mustafa Kemal Üniversitesi.(2012). Yurtlar. [Çevrim-içi: <http://www.mku.edu.tr/main.php?page=readpage&id=12125&location=sk>], Erişim Tarihi: 01.11.2012.
- Nereden nereye. (2012). Türkiye Genelinde Otobüs Firmaları. [Çevrim-içi: <http://www.neredennereye.com/otobus-firmalari/>], Erişim Tarihi: 21.11.2012.
- Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi. (2012). Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi. [Çevrim-içi: <http://www.osmaniye.edu.tr/>], Erişim Tarihi: 20.11.2012.

- Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi. (2012). Tarihçe. [Çevrim-içi: http://www.osmaniye.edu.tr/sayfalar.aspx?sayfa_id=550758], Erişim Tarihi: 17.11.2012.
- Ömürbek, N. ve Şimşek, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin cep telefonu tercihlerinin Analitik Hiyerarşi Prosesi ile belirlenmesi, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 116-132.
- Özdemir, A. ve Özveri, O. (2004). Çok kriterli envanter sınıflandırılmasında Analitik Hiyerarşi Süreci analizinin uygulanması, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 137-154.
- Özel Yurt Ara. (2012). Yurtlar. [Çevrim-içi: <http://www.ozelyurtara.com/icel.html>], Erişim Tarihi:01.11.2012.
- Özkan, H. H. (2006). Popüler kültür ve eğitim, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (1), 29-38.
- Pamukkale Üniversitesi. (2012). Üniversite Olanakları. [Çevrim-içi: <http://pau.edu.tr/sbky/sayfa5861.aspx>], Erişim Tarihi: 12.11.2012.
- Saat, M. (2000). Çok amaçlı karar vermede bir yaklaşım: Analitik Hiyerarşi Yöntemi, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2, 149-162.
- Saaty, T. L. (2008). Relative measurement and its generalization in decision making why pairwise comparisons are central in mathematics for the measurement of intangible factors the Analytic Hierarchy/Network Process, *Review of the Royal Spanish Academy of Sciences Series a Mathematics (RACSAM)*, 102 (2), 251-318.
- Saaty, T. L. (1982). *Decision Making for Leaders*, USA: Wadsworth Inc.
- Saaty, T. L. (2001). *Decision Making for Leaders*(3th ed.). Pittsburgh: RWS Publications.
- Saaty, T. L. (2004). Decision making -the Analytic Hierarchy and Network Processes (AHP/ANP). *Journal of Systems Science and Systems Engineering*, 13 (1), 1-35.
- Süleyman Demirel Üniversitesi. (2012). Kulüpler. [Çevrim-içi: <http://www.sdu.edu.tr/Icerik.aspx?tip=kulup>], Erişim Tarihi: 15.11.2012.
- Süleyman Demirel Üniversitesi. (2012). Süleyman Demirel Üniversitesi. [Çevrim-içi: <http://www.sdu.edu.tr/>], Erişim Tarihi: 20.11.2012.
- Süleyman Demirel Üniversitesi. (2012). Tarihçe. [Çevrim-içi: <http://www.sdu.edu.tr/Tanitim.aspx?tip=Tanitim>], Erişim Tarihi: 17.11.2012.
- UniversityRankingbyAcademicPerformance. (2012). Öğretim Üyesi Başına Düşen Öğrenci Sayıları (Lisans + Lisansüstü). [Çevrim-içi: http://tr.urapcenter.org/2012/2012_dt5.php], Erişim Tarihi: 12.11.2012.
- Vaybee. (2012).Süleyman Demirel Üniversitesi. [Çevrim-içi: http://www.vaybee.de/tuerkische/unis/universiteler/sueleyman_demirel_ueniversitesi.html], Erişim Tarihi: 01.11.2012.
- Yetim, S. (2004). Tek değişkenli reel değerli fonksiyonlarda türev kavramına etki eden bazı matematik kavramlarının Analitik Hiyerarşi Prosesi ile analizi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), 137-156.
- Yolal, F. (1998). *A Tipi Yatırım Fonlarında Etkin Bir Nakit Yönetim Stratejisi Oluşturmada Analitik Hiyerarşi Yaklaşımı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yüksek Öğretim Kurumu. (2012). 2009 Yılı Yayın İstatistikleri. [Çevrim-içi: <http://www.yok.gov.tr/content/view/1068/>], Erişim Tarihi:26.10.2012.

Extended Abstract

The level of education plays a very crucial role on the increase of the economic development of the countries, on the development of cultural and social sides, and the preservation of the integrity. The human beings learn from birth to death perpetually and even if they are not aware of this fact, they are exposed to education with the things that they see in their environments. In the 21st century, university education is of great significance in the lives of individuals. In addition to the formal education, those who get the university education improve themselves culturally and socially by means of life experiences. The former studies reveal that there is a direct link between individuals' level of happiness and their quality of education. In this context, being a student in one of the prominent universities will increase the individuals' perception on education and will increase the standards of the education to the highest level given nationwide.

The individuals face to face some sets of problems in their daily lives and they have to undergo the process of decision. The results of the ultimate decisions put forth to what extent to be achieved in this process. Upon encountering the decision making situations, they can follow to different procedures of solution. One of these is fast developing intuitional analysis which is not objective. The other one is analytic methods based on reason.

In this study, the eight state universities in Mediterranean Region were analyzed in our country depending upon the criteria determined by experts. As the decisions of the individuals while they are choosing universities which leave impact on their lives is so important, in the first chapter, the theory of decision which is the source of the problem is laid an emphasis. In the second chapter, the Analytic Hierarchy Process used to come to a resolution of a particular problem was focused elaborately. In Chapter three, the concept of university as well as the historical background and the opportunities that direct the selection of the universities were mentioned. Lastly, in chapter four, the case study on state universities in the Mediterranean region through Analytic Hierarchy Process was given.

As the criteria that represent a good university are relative, the importance rate of the criteria was ascertained after an interview with 40 different experts in 8 different countries. Then, for criteria, the data were obtained and the Analytic Hierarchy Process was applied to the problem. According to each criterion, the rating of the universities were determined, and ultimately, based upon total criteria general rating was obtained. The study, in addition to directing the students in the process of selection, guides the universities on the point of their deficiency.

The system makes it compulsory for the students to be involved in a preference process. This distressful process might lead the students to make an incorrect decision. The student who enrolls at a university, about which s/he does not have any information, probably cannot meet his/her expectations. S/he is going to be involved in an unhappy academic process, during which s/he is not provided with an individual development. This study aims not only to suggest guidance for the students, but also for the universities determining their deficiencies. By providing the learning individuals with the high-quality education in every branch, this thesis also undertakes various unforeseen objectives such as advancing the economy of the country, fostering the level of prosperity, decreasing the crime rate, preserving the family structure, and so on.

8 state universities which have been selected for the study are examined based on different criterion with the Analytic Hierarchy Process method. Because being good is a relative notion, it might vary from person to person. In order to get over the effects of the notion of the relativity, this method could be an effective solution suggestion. During the determination process of the criteria in the study, several previous studies have been used as a base and some new criterion have been added with the support of academicians who are specialists in their fields. Eight different universities in the region have been visited on the purpose of determining the significance levels of the criterion, and the reflections of academicians, experts and guidance teachers have been received by means of a survey. Gathering the data which is essential for the study from the universities, web sites and Turkish Statistical Institute and so on, has been analyzed using Expert Choice 11 program, and the research results have been obtained.

The results of the survey conducted to the experts suggest that there are 9 significance levels which serve a function in the determination of an ideal university. Social facilities of the university become prominent as the most significant criteria with 18.6%. Other criterion and their ratio are respectively: 17.5 % for the number of the students per instructor, 12.8 % for the average number of publication, 12.2 % for parity purchasing power, 11 % for the livability ranking of the city, 10.2 % for

the road transport conditions, 6.5 % for accommodation capacity, 6.3 % for total number of faculties and vocational high schools and 4.9 % for the establishment year of the university.

In conclusion, based on all criterions an over-all evaluation has been carried out. As a result of this evaluation, it has been determined that the best university in the Mediterranean Region is Akdeniz University with a 17.2 % rate. Korkut Ata University with 16.9 %, Suleyman Demirel University with 14.5 %, Mustafa Kemal University with 12.7 %, Cukurova University with 11.2 %, Mersin University with 10 %, Kahramanmaras Sutcu İmam University with 9.9 % and Mehmet Akif Ersoy University with 7.7 % have a part in the significance ranking.